

ДИКИЙ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ДИНАМІКИ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Динаміка злочинності останніх років має сталу тенденцію до збільшення кількості вчинених злочинів, що підтверджується даними офіційної статистики. При цьому останнім часом засоби масової інформації, українські політики та представники правоохоронних органів пов'язують ріст злочинності з прийняттям Закону України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» № 838-VIII від 26 листопада 2015 року. Станом на 27 січня 2017 року, враховуючи норми вказаного закону, 7,7 тисяч засуджених осіб було звільнено з місць позбавлення волі. Про це йдеться у відповіді Міністерства юстиції на запит «Українських Новин» [1]. На наш погляд, вказаний закон справді є невдалим, про що ми зазначали у попередніх роботах [2]. Однак чи дійсно він став «скринькою Пандори» та є головним фактором загострення криміногенної ситуації в Україні? Відповідаючи на це питання, варто провести статистичний аналіз стану злочинності за останні роки – до внесення змін до Кримінального кодексу України та після.

Для проведення вказаного аналізу ватро дослідити динаміку злочинів проти життя і здоров'я особи, власності та злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з 2015 року (до прийняття змін до КК України) по теперішній час. Таке дослідження буде проведено поквартально по кожному році окремо. Варто зауважити, що відомості про кримінальні правопорушення (провадження) обліковуються у звітності за формою № 1 «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» наростаючим підсумком. Тому для відображення поквартальної інформації про зареєстровані правопорушення використовувалися математичні методи.

Динаміка злочинності за вказані періоди досить різко змінювалася, при цьому для кожного року характерний ріст у 1 кварталі календарного року та поступове зменшення до четвертого кварталу. Така тенденція характерна для злочинів проти життя і здоров'я особи і проти власності. Так, у 2015-2017 рр. динаміка злочинів проти життя і здоров'я виглядає так: 1 кв. 2015 р. – 17921, 2 кв. 2015 р. – 12246, 3 кв. 2015 р. – 12835, 4 кв. 2015 р. – 10792, 1 кв. 2016 р. – 20181, 2 кв. 2016 р. – 15954, 3 кв. 2016 р. – 10335, 4 кв. 2016 р. – (-491)!, 1 кв.

2017 р. – 15086. При цьому від’ємне число у 4 кв. 2016 р. пояснюється тим, що за період з січня до вересня 2016 року зареєстровано 46470 фактів вчинення злочинів проти життя і здоров’я особи, а в період з січня до грудня 2016 року вже 45979. Недосконалість ведення статистичного обліку заслуговує окремого вивчення та не є метою цього дослідження, тому у цій роботі ми не будемо його досліджувати.

Досить схожою є тенденція злочинів проти власності, а саме: 1 кв. 2015 р. – 105329, 2 кв. 2015 р. – 81717, 3 кв. 2015 р. – 79222, 4 кв. 2015 р. – 95945, 1 кв. 2016 р. – 137730, 2 кв. 2016 р. – 112730, 3 кв. 2016 р. – 96615, 4 кв. 2016 р. – 58474, 1 кв. 2017 р. – 108562. Однак для встановлення взаємозалежності між змінами до КК України та погіршенням криміногенної ситуації варто дослідити динаміку вказаних видів злочинів, що вчинялися особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення. За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2016 році особами, що раніше вчиняли кримінальні правопорушення злочинів проти життя та здоров’я особи скоєно 3203, що на 1% менше ніж у 2015 році. Така ж тенденція характерна і для злочинів проти власності. Тобто очевидного зв’язку із внесенням змін до КК України та ростом рівня злочинів особливо особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення, немає.

Враховуючи такий підхід, який визначає Закон України № 838-VIII як одноактну амністію [3], можна проаналізувати тенденції злочинності за період з 2005 до 2016 рр., враховуючи роки проведення амністії в Україні. Так, звільнення від покарання осіб по амністії відбувалося відповідно до законів «Про амністію» від 31 травня 2005 року N 2591-IV, «Про амністію» від 19 квітня 2007 року N 955-V, «Про амністію» від 12 грудня 2008 року N 660-VI, «Про амністію у 2011 році» від 8 липня 2011 року N 3680-VI, «Про амністію у 2014 році» від 8 квітня 2014 року № 1185-VII. Цікаво, що зміни рівня злочинності осіб, що раніше вчиняли кримінальні правопорушення, не мають зв’язку з проведенням у державі амністій. При цьому, наприклад, проведення у 2005, 2007, 2008 роках амністій в Україні фактично не вплинуло на зміни тенденції злочинності. Так, у 2005 році особи, які вчиняли кримінальні правопорушення скоїли 46637 злочинів, у 2006 році – 44514, у 2007 році – 45943, у 2008 році – 46117, у 2009 році – 49422. Починаючи з 2010 року, криміногенна ситуація в країні починає погіршуватися, і у 2012 році вже зареєстровано 91308 випадків вчинення злочинів особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення. До 2016 року простежується стала тенденція до зменшення злочинів вказаного виду (у 2016 році зареєстровано 50510 злочинів).

Отже, стан злочинності в Україні має сталу тенденцію до збільшення випадків вчинення злочинів, що яскраво відображається в офіційній статистиці та засобах масової інформації. У науковій літературі виділяють досить багато детермінант цього явища. Однак прийняття Закону України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України

щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» № 838-VIII від 26 листопада 2015 року не стало визначальним фактором росту злочинності загалом.

Список використаної літератури:

1. За «законом Савченко» вже звільнили 7,7 тис. ув'язнених [Електронний ресурс] // Espresso.tv. – Режим доступу. – http://espresso.tv/news/2017/02/13/ro_quotzakonu_savchenkoquot_uzhe_zvilnyly_7_7_tys_uvyaznennykh
2. Дикий О. В. Зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання: проблеми та перспективи / Олег Вікторович Дикий // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2017. – Вип. 1. – Т. 2. – С. 99-103.
3. Гладун А. Новий порядок зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання: проблеми правозастосування [Електронний ресурс] / Андрій Гладун. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.akademia.gp.gov.ua/userfiles/file/Academia2016/Akt_schema/new_strok.pdf

БЛЯВСЬКА Д. І.

Миколаївський міський відділ з питань пробації
Південного міжрегіонального управління з питань виконання
кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції,
начальник Вітовського районного сектору, член Координаційної ради
молодих юристів при Головному територіальному управлінні юстиції
в Миколаївській області

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ШТРАФУ

З часів видатної, як для національної правової історії, збірки законів «Руська правда» такому покаранню як штраф приділялось чимало уваги, адже за більшість злочинів передбачалось саме таке покарання як основне або як альтернатива навіть смертній карі. Історичний шлях цього покарання звивистий і довгий, що могло б зумовити доскональне вивчення особливостей виконання штрафу, однак на теперішній час в умовах реформування законодавства проблемних питань залишається багато.

По-перше, слід ретельно дослідити питання щодо органу, на який покладається виконання покарання у виді штрафу. Так, 02.06.2016 року в статтю 26 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України), були внесені зміни і органом, який виконує покарання на теперішній час згідно чинного закону є кримінально-виконавча інспекція, як структурний орган Державної пенітенціарної служби